

หนังสือศักดิ์สิทธิ์

ชยสาโร ภิกขุ

หนังสือดีสี่ทิว

ชยสาโร ภิกขุ

พิมพ์แจกเป็นธรรมบรณการด้วยศรัทธาของญาติโยม
หากท่านไม่ได้ใช้ประโยชน์จากหนังสือนี้แล้ว
โปรดมอบให้กับผู้อื่นที่จะได้ใช้ จะเป็นบุญเป็นกุศลอย่างยิ่ง

หนังสือดีสิบที

ชยสาโร ภิกขุ

พิมพ์แจกเป็นธรรมทาน

สงวนลิขสิทธิ์ ห้ามคัดลอก ตัดตอน หรือนำไปพิมพ์จำหน่าย

หากท่านใดประสงค์จะพิมพ์แจกเป็นธรรมทาน โปรดติดต่อ

กองทุนสื่อธรรมะทอสี และมูลนิธิปัญญาประทีป

๑๐๒๓/๔๖ ซอยปรีดีพนมยงค์ ๔๑

สุขุมวิท ๗๑ เขตวัฒนา กทม. ๑๐๑๑๐

โทรศัพท์ ๐-๒๗๑๓-๓๖๗๔

www.thawasischool.com, www.panyaprateep.com

พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒๐ พ.ศ.๒๕๔๐- ๒๕๔๙ จำนวนประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ เล่ม

ฉบับออกแบบปกและจัดรูปเล่มใหม่

พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๙ - ตุลาคม ๒๕๕๒ จำนวน ๗๑,๐๐๐ เล่ม

พิมพ์ครั้งที่ ๙ มีนาคม ๒๕๕๓ จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม

ภาพปก ศิลปินแห่งชาติ อาจารย์จักรพันธ์ุ โปษยกฤต

ออกแบบปก วิชชุ เสริมสวัสดิ์ศรี

จัดทำโดย กองทุนสื่อธรรมะทอสี และมูลนิธิปัญญาประทีป

ดำเนินการพิมพ์โดย บริษัท คิว พรินท์ แมเนจเม้นท์ จำกัด

โทรศัพท์ ๐-๒๘๐๐-๒๒๙๒ โทรสาร ๐-๒๘๐๐-๓๖๔๙

คำนำ

หนังสือ “หนึ่งศักราชหนึ่ง” ฉบับพิมพ์ครั้งนี้ จัดเรียงพิมพ์ใหม่ให้มีขนาดโต เพื่อความสะดวกในการอ่านสำหรับทุกกลุ่มอายุตามคำขอของญาติโยม และได้ปรับแบบปกเล็กน้อย แต่รักษารูปภาพลายเส้นฝีมือศิลปินแห่งชาติ อาจารย์จักรพันธ์ โปษยกฤต ไว้เหมือนเดิม ซึ่งคณะผู้จัดทำใคร่ขอถือโอกาสกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ที่กรุณาอนุญาตให้ใช้เป็นภาพปกตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา ปีที่ผ่านมา

ขออนุโมทนาผู้มีจิตศรัทธาทุกๆ ท่านที่มีส่วนร่วมกันเผยแพร่หนังสือ “หนึ่งศักราชหนึ่ง” บุญกุศลทั้งปวงจากการเผยแพร่ธรรมะเป็นทาน ขอน้อมถวายเพื่อเป็นการบูชาพระคุณครูบาอาจารย์ ในความเมตตาที่มีต่อเหล่าศิษย์ และญาติโยมอย่างสม่ำเสมอตลอดมา

คณะศิษยานุศิษย์

กรกฎาคม ๒๕๔๗

หนังสือคดีสิทธิ์

ชยสาโร ภิกขุ

เมื่อยี่สิบกว่าปีที่แล้ว ตอนที่ยังไม่ได้บวช อาตมา
เชื่อว่าปัญญาเกิดจากประสบการณ์ จึงเดินทางออก
จากบ้านเกิดเมืองนอนที่ประเทศอังกฤษ ะเหเว่ร้อน
หาประสบการณ์ชีวิตทางยุโรปและเอเชีย ยิ่งลำบาก
ยิ่งชอบ เพราะรู้สึกว่าคุณค่าความล้ำค่าช่วยให้รู้จักตัวเอง
มากขึ้น ซึ่งเป็นกำไรชีวิต

แต่การเดินทางไปอินเดียผิดหวังนิดหน่อย ไม่ได้
ได้ทำทนายอย่างที่คาดหวัง ฆากลับจึงตัดสินใจลงเดิน
ทางจากประเทศปากีสถานไปยังอังกฤษโดยไม่ใช้เงิน
โบกรถไปเรื่อยๆ อยากรู้ว่าเป็นไปได้ไหม อยากรู้
ทราบความรู้สึกของผู้ไม่มีอะไรอย่างลึกซึ้ง

ผจญภัยเยอะเหมือนกันและผ่านเหตุการณ์ที่
ไม่มีวันลืมเลือน อย่างเช่น พอลิ่งเตหราน เมืองหลวง
ของประเทศอิหร่าน รู้สึกจะหมดแรงแล้ว ผอมแห้งบัก

โกรก เสื้อผ้าก็มอมแมมกระด่ำกระต่าง คงดูน่าเกลียด พอสมควร เห็นหน้าในกระจกห้องน้ำสาธารณะก็ตกใจ ส่วนใจก็เป็นเปรตมากขึ้นทุกวัน กังวลหมกมุ่นแต่ในเรื่องอาหารการกิน วันนี้เราจะมีอะไรทานใหม่หนอ? แต่ละวันท้องจะอืดจะว่างก็แล้วแต่น้ำใจของเพื่อนมนุษย์ เราจำเป็นต้องพึ่งบารมีเพราะไม่มีอย่างอื่น

พอดีเจอผู้ชายอิหร่านคนหนึ่ง เขาคงสงสารและอยากฝึกพูดภาษาอังกฤษด้วย เขาจึงพาไปกินน้ำชา แล้วให้สแตงค์ไปเล็กๆ น้อยๆ กลางคืนพักข้างถนนในซอยเงียบ กลัวว่าตำรวจเห็นจะซ้อม รุ่งเช้าเดินไปร้านขายซูบแห่งหนึ่ง ซึ่งจำได้ว่าซื้อซูบหนึ่งจานแล้วเขาให้ขนมปังฟรี ในขณะที่กำลังเดินไปโดยพยายามไม่มองร้านอาหารข้างทางที่ดึงดูดตาเหลือเกิน ไม่ดมกลิ่นหอมที่โชยออกมา เราได้สวนทางกับผู้หญิงคนหนึ่ง เขาเห็นเราแล้วก็หยุดชะงัก จ้องมองเราอย่างตะลึงสั๊กพักหนึ่ง แล้วเดินตรงมาหาหน้าตาบูดบึ้ง แล้วสั่งให้ตามเขาไปโดยใช้ภาษามือ เราเป็นนักแสวงหาเลยยอมตามไป เดินไปสักสิบนาทีก็ถึงตึกแถว ชั้นลิฟท์ไปถึงชั้นสี่สันนิษฐานว่าคงเป็นบ้านเขา แต่เขาไม่พูดไม่จาอะไร

เลย ยิ้มก็ไม่ยิ้ม หน้าถมึงทิ้งตลอด

พอเปิดประตูเข้าไปปรากฏว่าเป็นบ้านของผู้หญิงคนนี่จริงๆ เขาพาเข้าห้องครัวแล้วชี้ไปที่เก้าอี้ ให้นั่งนั่งแล้วเขาเอาอาหารมาให้ทานหลายๆ อย่าง อาตมารู้สึกเหมือนกับขึ้นสวรรค์ ทำให้รู้ว่าอาหารที่อร่อยที่สุดในโลก คืออาหารที่ทานในขณะที่หิวและท้องกำลังร้องจ๊อกๆ เขาเรียกลูกชายมาสั่งอะไรก็ไม่รู้เพราะฟังไม่รู้เรื่อง แต่สังเกตว่าลูกดูจะอายุไล่เลี่ยกับเรา สักพักใหญ่ลูกชายก็กลับมาด้วยกางเกงและเสื้อเชิ้ตชุดหนึ่ง พอเขาเห็นว่าเราอิมหน้าสำราญแล้วก็ชี้ไปที่ห้องน้ำสั่งให้อาบน้ำเปลี่ยนผ้าชุดใหม่ (ของเก่าน่ากลัวเอาไปเผา) เขาไม่ยิ้มไม่แยม ไม่พูดจาอะไรเลย มีแต่สั่งอย่างเดียว ขณะที่อาบน้ำอยู่ก็คิดสันนิษฐานว่าแม่คนนี้อาจเห็นอาตมาแล้ววาดภาพนึกถึงลูกชายเขาเองว่า ถ้าสมมุติว่าลูกเราเดินทางไปต่างประเทศแล้วตกทุกข์ได้ยากอย่างนี้ อยู่ในสภาพน่าสมเพชอย่างนี้ มันจะเป็นอย่างไร ฉะนั้นอาตมาจึงคิดว่าเขาช่วยเราด้วยความรักของแม่ เลยคิดแต่งตั้งเขาเป็นแม่กิตติมศักดิ์ประจำเมืองอิหร่าน ยืนยิ้มหน้าบานอยู่ในห้องน้ำคนเดียว

เมื่อเสร็จเรียบร้อยแล้ว เขาก็ไปส่งเราตรงจุดที่ได้เจอกัน แล้วเดินลุยเข้าไปในกระแสชาวเมืองที่กำลังเดินไปทำงาน อาตมาเฝ้ามองผู้หญิงอิหร่านคนนั้นถูกหมูชนกลืนไป รู้อย่างแม่นย่ำว่าชาตินี้คงไม่มีวันลืมเขาได้ อาตมาประทับใจและซาบซึ้งมาก น้ำตาทำท่าจะไหลคลอ เขาให้เราทั้งๆ ที่ไม่รู้จักกันเลย ตัวสูงๆ ผอมๆ เหมือนไม้เสียบผีจากป่าช้าที่ไหนก็ไม่รู้ เสื้อผ้าก็เหม็นสกปรก ผมก็ยาวรุงรัง แต่เขากลับไม่รังเกียจเลย มีหน้าซำยังพาเราไปที่บ้าน และดูแลเหมือนเราเป็นลูกของเขาเองโดยไม่หวังอะไรตอบแทนจากเราเลยแม้แต่การขอบคุณ เวลานั้นผ่านไปสิบกว่าปีแล้ว อาตมาจึงอยากประกาศคุณของพระโพธิสัตว์หน้าบูดคนนี้ ให้ทุกคนได้ทราบว่าแม้ในเมืองใหญ่ๆ ก็ยังมีคนดีและอาจมีมากกว่าที่เราคิด

ไม่ใช่เพียงแค่นี้คนเดียว ตอนสมัยที่อาตมาแสวงหาประสบการณ์ชีวิตนั้น ได้รับความเมตตาอารี ความช่วยเหลือจากคนหลายๆ ชาติ ทั้งๆ ที่เราไม่ได้ขออะไรจากใคร ทำให้ตั้งใจว่ามีโอกาสเมื่อไหร่ ต้องช่วยคนอื่นบ้าง ต้องมีส่วนในการสืบอายุของน้ำใจ

ในหมู่มนุษย์ แม้สังคมทั่วไปจะอึดอัดกันดารคุณงามความดีเพียงไร แต่ขอให้เราพยายามเป็นแหล่งเชื้อเพลิงเล็กๆ แก่เพื่อนร่วมโลกก็ยังมี

ต่อมาอาตมาได้กลับไปอยู่อินเดียอีกครั้งหนึ่ง พักปฏิบัติธรรมกับครูบาอาจารย์สายฮินดูองค์หนึ่ง ท่านน่าเลื่อมใสมาก มีข้อวัตรปฏิบัติคล้ายกับของพุทธ อยู่กับท่านมีเวลานั่งคิดไตร่ตรองชีวิตของตนเองมาก ตอนบ่ายชอบเดินขึ้นเขาไปนั่งใต้ต้นไม้เก่าแก่ท่ามกลางสายลม ดูทะเลสาบข้างล่างและทะเลทรายที่เหยียดยาวออกไปถึงขอบฟ้า ความคิดก็ปลอดโปร่งดี

วันหนึ่งก็นั่งนึกแปลกใจตัวเองว่า เมื่อไหร่ที่เราระลึกในความมีน้ำใจของผู้ที่เคยเกื้อกูลการเดินทางของเรา ให้อาหารบ้าง ให้ที่พักสักคืนสองคืนบ้าง เราจะรู้สึกดีทุกครั้ง แต่ทำไมพ่อแม่เลี้ยงเรามา ๑๘ ปี ให้อาหารทุกวันไม่เคยขาด วันละสามมื้อบ้าง สี่มื้อบ้าง และยังเป็นห่วงว่าจะไม่ถูกปากเราอีก ท่านให้ทั้งเสื้อผ้าและที่นอน ยามป่วยใช้ท่านก็พาไปหาหมอ และดูเหมือนว่าท่านจะเป็นทุกข์มากกว่าเราเสียอีก ทำไมเราไม่เคยซึ่งในเรื่องนี้เลย? มันไม่ยุติธรรมและน่าละอาย

สำนึกตัวว่าประมาทเหลือเกิน ในขณะที่นั้นเหมือนเขื่อนพัง ตัวอย่างความดีของพ่อแม่ไหลทะลักเข้ามาในจิต จนตื่นตันใจมาก นี่คือนจุดเริ่มต้นของการรู้จักบุญคุณของพ่อแม่ในชีวิตของอาตมา

เราคิดต่อไปว่าตอนคุณแม่ท้องก็คงลำบาก ในช่วงแรกคงแพ้ท้อง ต่อมาการเดินทาง การเหิน การเคลื่อนไหวทุกประเภทคงไม่สะดวกไปหมด ปวดเมื่อย แต่ท่านก็ยอมเพราะเชื่อว่าความทุกข์ที่เกิดขึ้นมีความหมาย และความหมายนั้นคือเรา

ตอนเด็กเราต้องอาศัยท่านหมดทุกสิ่งทุกอย่าง ทำไมเรารู้สึกเฉยๆ เหมือนกับว่าเป็นหน้าที่ของท่านที่จะต้องให้และเป็นสิทธิของเราที่จะรับ ต่อมาเลยสำนึกว่าที่มีโอกาสปฏิบัติธรรมเพื่อเป็นที่พึ่งของตน ก็อาศัยที่ว่าคุณพ่อคุณแม่เคยเป็นที่พึ่งอันมั่นคงแก่เราในกาลก่อน ทำให้จิตใจเรามีฐานที่เข้มแข็งพอที่จะสู้กับกิเลสของเราได้

เมื่ออายุ ๒๐ ปี อาตมาเดินทางมาเมืองไทย เพื่อบวชในบวรพระพุทธศาสนา โยมพ่อโยมแม่ก็ไม่ขัดข้อง เพราะต้องการให้ลูกดำเนินชีวิตในทางที่พอใจ

และมีความสุข ได้ชนะความหวังส่วนตัวในใจของท่าน ปีที่แล้วนี้เองที่โยมแม่สารภาพกับอาตมาว่า วันที่ลูกจากบ้านไปเป็นวันที่แม่เศร้าโศกที่สุดในชีวิต อาตมาประทับใจมากที่ท่านพูดอย่างนั้น แต่ที่ประทับใจยิ่งกว่านั้นคือการที่โยมแม่อดทน ไม่พูดให้เราทราบความทุกข์นี้ตั้ง ๒๐ ปี เพราะกลัวเราจะไม่สบายใจ

พอบวชแล้วบางครั้งอดที่จะตำหนิตัวเองไม่ได้ เหมือนกันว่า ตอนอยู่กับพ่อแม่มีโอกาสตอบแทนบุญคุณท่านทุกวัน แต่ไม่ค่อยได้ทำอะไร เดี่ยวนี้อยากทำแต่ทำไม่ได้เพราะอยู่ห่างไกลและเป็นพระ จึงรู้สึกเสียดาย ต้องตั้งใจแผ่เมตตาแก่ท่านทุกวัน

ในภาษาอังกฤษคำว่า “บุญคุณของพ่อแม่” ไม่มีที่เมืองนอกความรักและความผูกพันระหว่างพ่อแม่กับลูกมีอยู่เหมือนกัน เป็นเรื่องธรรมดา แต่ความรู้สึกว่าสมาชิกครอบครัวมีหน้าที่ต่อกันน้อยกว่าที่นี่ ชาวตะวันตกชอบเป็นตัวของตัวเอง ไม่ชอบการก้าวก่าย ไม่ค่อยเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกมีความลึกซึ้งอะไร ไม่เห็นว่าพ่อแม่มีสิทธิ์อะไรพิเศษที่จะได้กำหนดแนวทางชีวิตของลูก

ในบทสอนเกี่ยวกับสัมมาทิฏฐิระดับโลกีย์คือ พื้นฐานของความเข้าใจว่าอะไรเป็นอะไรในชีวิต พระพุทธองค์ทรงตรัสข้อนี้ว่า “ต้องเชื่อว่าพ่อมีจริงแม่มีจริง” อ่านแล้วชวนให้งงนะ เอ เรื่องนี้น่าจะขัดแย้งต่อทุกคนอยู่แล้ว ใครจะไม่ว่ากันว่าคนเราจะเกิดเป็นคนได้ก็เพราะมีพ่อมีแม่

ในเรื่องนี้ขอให้เข้าใจว่าเป็นสำนวนในภาษาบาลี อาจแปลขยายความได้ว่า ต้องเชื่อว่าความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่กับลูกมีความหมายสำคัญที่ควรยอมรับและเคารพ ความสัมพันธ์นี้เป็นเรื่องลึกซึ้งและลึกซึ้ง พระพุทธองค์ทรงสอนว่าไม่มีบาปกรรมใดๆ หนักกว่าการฆ่ามารดาหรือบิดา ในภาษาบาลีท่านเรียกว่าเป็นอนันตริยกรรม คือ กรรมชนิดที่สำนึกบาปแล้วกลับตัวอย่างไรก็แก้ไม่ได้เลย

องคุลีมาลฆ่าคน ๙๙๙ คน แต่ยังบรรลुเป็นพระอรหันต์ได้ แต่ถ้าสมมุติว่าองคุลีมาลได้ฆ่าพ่อหรือแม่เพียงคนเดียวก็หมดหนทาง เรียกว่าเป็นเรื่องลึกซึ้ง ไม่ใช่ว่าพระพุทธองค์ทรงสอนอย่างนั้นเพียงเพื่อเป็นอุบายช่วยเสริมความมั่นคงของสถาบันครอบครัวนะ

แต่เป็นสังขธรรมความจริงที่ท่านทรงค้นพบ แล้วเปิดเผย เพื่อประโยชน์สุขแก่มนุษย์ทุกยุคทุกสมัย ฉะนั้นมติของ พระพุทธศาสนา คือเรากับท่านทั้งสอง คือคุณพ่อคุณแม่ มีความผูกพันที่ลึกล้ำ คงข้ามภพข้ามชาติหลายภพหลายชาติแล้ว เป็นสิ่งที่เราควรยอมรับ เคารพ และ เอาใจใส่

สรุปแล้วเรามีอะไรที่ยังค้างอยู่กับท่าน ซึ่งในบางกรณีอาจจะเป็นสิ่งที่ไม่ดีบ้างเหมือนกัน ลูกที่ถูกทอดทิ้งหรือโดนทารุณกรรมโดยการทุบตีหรือล่วงละเมิดทางเพศก็มี และดูจะมีมากขึ้นทุกวัน แต่ความสัมพันธ์พิเศษระหว่างพ่อแม่กับลูกยังมีอยู่ในทุกรายชาตินี้เป็นแค่ฉากเดียว ฉากก่อนเราไม่รู้ว่ามีอะไรเกิดขึ้น เราควรประณามและพยายามทุกวิถีทางที่จะป้องกันการเบียดเบียนลูก ลงโทษผู้กระทำผิดตามกฎหมาย แต่ไม่ต้องเพ่งโทษเขาด้วยอคติเพราะข้อมูลเราไม่ครบ ฝ่ายลูกควรตอบแทนบุญคุณที่อาจมองไม่เห็นเท่าที่ทำได้ อย่างน้อยที่สุดด้วยการให้อภัย

พ่อแม่ที่เป็นยักษ์เป็นมารกับลูกยังมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นพรหมเป็นพระกับลูกมากกว่า พระพุทธองค์

ทรงสอนเรื่องการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ในที่
หลายแห่ง ที่ซึ้งหนักนมากที่สุดคือตอนที่ท่านทรงสอน
“ทิศหก” ให้แก่หนุ่มชื่อ สิงคาละกะ มีข้อความตอน
หนึ่งว่า

บุตรธิดาควรบำรุงมารดาบิดาผู้เป็นเหมือนทิศ
เบื้องหน้าว่าโดย

ท่านเลี้ยงเรามาแล้วเลี้ยงท่านตอบ

ช่วยทำกิจธุระการงานของท่าน

ดำรงวงศ์สกุล

ประพฤติตนให้เหมาะสมกับความเป็นทายาท

เมื่อท่านล่วงลับไปแล้ว ทำบุญให้ท่าน

คำสอนในพระสูตรนี้เป็นโครงสร้างของสังคม
พุทธที่เน้นความรับผิดชอบต่อกันหรือหน้าที่มากกว่า
สิทธิของแต่ละคน ทุกวันนี้ในเมืองไทยยังมีลูกที่ปฏิบัติ
ตามหลักนี้ อย่างน่าชมจำนวนไม่น้อย แต่ที่นี้อาตมา
อยากจะอ้างพระพุทธพจน์อีกบทหนึ่งซึ่งมีการปฏิบัติ
ตามน้อยกว่าคือ พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า

“ลูกคนไหนเชิดชูคุณพ่อคุณแม่ไปนั่งบนบ่า
คนละข้าง แล้วแบกไปแบกมาตลอดร้อยปี รับใช้ด้วย

อาหารประณีตที่ท่านชอบ อาบน้ำนวดเส้นให้ท่าน
 แม้จนกระทั่งปล่อยให้ท่านถ่ายปัสสาวะและอุจจาระ
 ราบบ่า หรือไม่อย่างนั้นมอบเงินให้ท่านเป็นจำนวน
 ล้านหรือสิบล้าน ล้าน ตั้งท่านไว้ในตำแหน่งมีเกียรติยศ
 และอำนาจ ทำถึงขนาดนี้ยังยากที่จะตอบแทนบุญ
 คุณ ท่านได้หมด แต่ว่าลูกคนใดสามารถปลุกฝังหรือ
 ชักนำให้พ่อแม่ผู้ไม่มีศรัทธาในหลักธรรมหรือมีศรัทธา
 น้อยได้มีศรัทธามากขึ้น พ่อแม่ไม่มีศีลหรือมีศีล
 ขาดตกบกพร่อง ได้มีศีลมากขึ้น พ่อแม่ผู้ตระหนี่ให้
 กลายเป็นผู้ยินดีในทานและการช่วยเหลือเกื้อกูล
 พ่อแม่ผู้ไม่มีปัญญาชนะกิเลสและดับความทุกข์ได้มี
 ปัญญา ลูกที่ทำอย่างนี้ได้สำเร็จก็ถือว่าตอบแทนบุญ
 คุณของพ่อแม่ได้สมบูรณ์ ได้ใช้หนี้อันศักดิ์สิทธิ์ได้
 หมด”

พระสูตรนี้ให้ข้อคิดหลายอย่าง อาตมาเข้าใจ
 ว่าพระองค์ทรงตรัสบทนี้อย่างอเมยัม ไม่เชื่อลองวาด
 ภาพตัวเองป้อนอาหารแก่พ่อแม่ผู้นั่งบนบ่าเราดูเถิด
 รับน้ำหนักท่านไม่ถึงร้อยปีหรอก อาจไม่ได้ห้านาทีเดียว
 ซ้ำไป คุณแม่บางคนอาจไม่กล้าขึ้นเลยเพราะกลัวตก

พื้นแขนขาหัก ที่พระพุทธองค์ทรงตรัสอย่างนี้น่าจะเป็นเพราะว่าท่านทรงต้องการให้เราพิจารณาว่า โอ้โฮ! ทำถึงขนาดนั้นยังไม่พอ นับประสาอะไรกับที่พวกเราทำกันทุกวันนี้

ท่านคงอยากให้เห็นว่า มันเหมือนกับเราเป็นหนี้สินจำนวนมหาศาล ดิ้นรนแทบตายก็ได้แต่ดอกเบีย้ไปให้เขา เขาทวงเงิน เราจะอ้างความเหน็ดเหนื่อยกับเจ้าหนี้ไม่ได้ ไม่ใช่ประเด็น เขาสนใจแต่เงินที่ยังเหลืออยู่ เราทำอะไรให้พ่อแม่ก็เหมือนกัน เราอาจคิดว่าเราทำได้มากแล้ว จริงๆ แล้วถ้าไม่ช่วยทางด้านธรรม การปรนนิบัติเป็นแค่การชำระดอกเบีย้เท่านั้นเอง **เพราะหนี้พ่อแม่ไม่ใช่หนี้ธรรมดาแต่เป็นหนี้ศักดิ์สิทธิ์**

พระพุทธองค์จึงทรงสอนว่า นอกเหนือจากการปฏิบัติพ่อแม่แบบทศกแล้ว ชาวพุทธเราต้องพยายามส่งเสริมให้ท่านทำแต่คุณงามความดี เรียกว่าเป็นกัลยาณมิตรของมารดาบิดา

ตรงนี้เราสามารถเห็นลักษณะของสังคัมพุทธชัดขึ้นว่าเป็นสังคัมที่ทุกคนพยายามเป็นกัลยาณมิตรต่อกัน พ่อแม่ควรเป็นกัลยาณมิตรต่อลูก ลูกควรเป็น

กัลยาณมิตรต่อพ่อแม่ พี่ควรเป็นกัลยาณมิตรต่อน้อง
 น้องควรเป็นกัลยาณมิตรต่อพี่ สามีควรเป็นกัลยาณมิตร
 ต่อภรรยา ภรรยาควรเป็นกัลยาณมิตรต่อสามี ทุกคน
 ควรช่วยกันขัดเกลากิเลส สร้างชีวิตและสังคมแห่งความ
 เมตตากรุณาและปัญญา

ในพระสูตรข้างต้น พระพุทธองค์ทรงระบุธรรม
 สี่ประการ ก่อนอื่นขอทบทวนและขยายความของธรรม
 เหล่านี้

ศรัทธา คือความเชื่อมั่นว่าพระพุทธเจ้าทรง
 ตรัสรู้จริง เชื่อว่าคำสอนของท่านเป็นจริง เมื่อศึกษา
 และปฏิบัติตามแล้วมีผลจริงต่อผู้ที่ปฏิบัติจริง เชื่อว่าผู้
 ที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบตามคำสอนมีจริง และหมู่อริยชน
 นั้นน่าเคารพนับถือยิ่งกว่าหมู่ชนอื่นทั้งหลายทั้งปวง
 เชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้กำหนดชะตากรรมของมนุษย์เอง
 เราจะดี จะชั่ว จะสุข จะทุกข์ ก็อยู่ที่เรา ชีวิตของเรา
 ไม่ได้ขึ้นอยู่กับญาติพี่น้อง ศาสนา เทวดา พรหม หรือการดล
 บันดาลของใครที่ไหน หากขึ้นอยู่กับการกระทำของมนุษย์
 เองทางกาย วาจา ใจ ทั้งในอดีตและสำคัญที่สุดใน
 ปัจจุบัน เชื่อมั่นในศักยภาพของตัวเองที่จะบรรลุนิพพาน

และเชื่อว่าความเป็นอิสระจากความทุกข์และกิเลส เป็นสิ่งที่สูงสุดที่มนุษย์ควรจะได้จากชีวิต

ศีล คือความงดงาม คือการห้ามใจจากการทำหรือพูดสิ่งที่เบียดเบียนตนหรือคนอื่น การหลุดพ้นจากบาปกรรมทางกายและวาจา ศีลจะมั่นคงด้วยการคุ้มครองของความละอายต่อบาปและความเกรงกลัวต่อบาป ศีลคือมาตรฐานชีวิตสำหรับผู้มุ่งการเจริญทางธรรม

จาคะ คือความไม่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งนอกตัว คือความยินดีในการให้ทานและการเกื้อหนุนจนเจือ ผู้มีจาคะเป็นคนใจดี อารีอารอบ ไม่ชิงก ขี้ตืด ไม่ตระหนี่ ถีเหนียว เป็นผู้มีน้ำใจ

ปัญญา คือความรู้ที่ดับทุกข์ดับกิเลสได้ มนุษย์อยู่ดี ๆ ก็เป็นทุกข์ได้ทั้งๆ ที่ไม่อยากเป็นแม้แต่ชนิดเดียว เพราะไม่เข้าใจว่าความทุกข์เกิดขึ้นและดับไปอย่างไร ทำไมไม่เข้าใจ? เพราะไม่เข้าใจตัวเองและไม่พยายามที่จะเข้าใจเท่าที่ควร ผู้ที่ไม่เข้าใจตัวเอง ต้องใช้ชีวิตเป็นเหยื่อของอารมณ์อยู่เรื่อยไป อยู่ในห้องมืดกับงูเห่า จะเดินไปเดินมาโดยไม่โดนงูกัดได้หรือ แค่มอง

เฟอร์นิเจอร์ก็เหลือวิสัย

ปัญญาในเบื้องต้นคือความรู้ระดับสัญญา ความจำที่เกิดจากการได้ยิน ได้ฟัง ได้อ่านหลักธรรม อารมณ์ทั้งดีและชั่วเราปรุงขึ้นด้วยความเห็นและ ความคิด ผู้ที่เคยฟังหลักธรรมแล้วจดจำไว้ไตร่ตรอง จนเข้าใจความหมายแล้วจะมีแนวความคิดที่ดี เมื่อ จิตแล่นไปตามแนวที่ดีก็ไม่ตกร่อง ไม่กระแทก ไม่เลื่อน ไหล เช่น เมื่อมีใครกลั่นแกล้ง ผู้ที่ไม่เคยฟังเทศน์หรือ อ่านหนังสือธรรมะมักจะโกรธแค้นหรือก่ดก่ดกุ่ม ส่วน ผู้ที่เคยศึกษาธรรมะจะจำได้ว่าพระเคยเล่าว่าแม้ พระพุทธองค์เองทรงเคยโดน ทำไมเราจะโดนไม่ได้ เลย ทำใจได้มากขึ้น ไม่ต้องคว่ำเอาขวดเหล้าหรือยานอน หลับเป็นที่พึ่ง ปัญญาในระดับนี้เป็นปัญญาที่รู้บาปบุญ คุณโทษ ให้มุมมองชีวิตและโลกที่สงบและตรงต่อความ เป็นจริง

ปัญญาในระดับสูงขึ้นไป เป็นปัญญาที่ให้ความ รู้ความเข้าใจที่เกิดขึ้นในจิตของผู้มีศีลบริสุทธิ์และ สมาธิหนักแน่น ถึงขั้นนี้ไม่ใช่ความคิดเสียแล้ว มันเร็วกว่าความคิด เหมือนเครื่องบินรบที่เร็วกว่าเสียง ปัญญา

คือการเห็นสิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริงอย่าง
 ประจักษ์แจ้งจนหมดสนุกในการยึดติดว่าเป็นเราหรือ
 ของเรา ปัญญาทะลุปรุโปร่งรู้ว่าสิ่งทั้งหลายทั้งปวง รวม
 ถึงความรู้สึกนึกคิดของตน ล้วนแต่เป็นของธรรมชาติ
 ที่ไม่มีเจ้าของ ปัญญาค้นพบว่าชีวิตไม่ใช่ป้อมปราการ
 ในที่กันดาร หากเป็นแม่น้ำที่ไหลอย่างเยือกเย็นอยู่ใน
 อุทยานแห่งโลก เมื่อปัญญาเห็นอย่างนี้ก็จะปล่อยวาง

พระพุทธองค์ทรงสอนว่าลูกที่ดีควรเอาใจใส่
 ปรมนิบัติมารดาบิดา การปรมนิบัตินั้นเริ่มด้วยวัตถุ
 แต่ไม่ได้จบด้วยวัตถุ การให้วัตถุหรือการอำนวยความสะดวก
 สะดวกสบายเป็นสัญลักษณ์ของความรัก แต่ไม่ใช่
 เครื่องพิสูจน์ความรัก และไม่ควรเป็นสิ่งทดแทนความ
 รักเสียเลย

วิธีการปฏิบัติต่อพ่อแม่ในแต่ละครอบครัวจะ
 ไม่เหมือนกัน เพราะย่อมขึ้นอยู่กับเหตุปัจจัยหลายอย่าง
 เช่น ลูกมีกี่คน ยังเด็กหรือโตแล้ว อยู่ที่บ้านหรือออก
 เรือนแล้ว อยู่ใกล้หรือไกล เป็นต้น ถ้าคุณพ่อคุณแม่
 อยู่ในวัยชราแล้ว ลูกที่ดีต้องช่วยกันดูแล หรือผู้ที่ไม่
 สะดวกจริงๆ (ไม่ใช่แค่ข้ออ้าง) ก็ไปเยี่ยมบ่อยๆ หรือ

อย่างน้อยที่สุดโทรศัพท์ไปคุยหรือเขียนจดหมายเป็นประจำ เล่าให้ท่านฟังเรื่องราวในชีวิตของลูก เพราะความที่รู้ว่าลูกคิดถึงและเป็นห่วงเป็นใยเอ็นที่ที่สามารถสงบจิตสงบใจของพ่อแม่ได้อย่างสนิท มีฤทธิ์มากกว่ายาที่หมอจัดให้ท่านเยอะ ฉะนั้นลูกต้องให้สิ่งที่ตนมีอยู่ ท่านป่วยเราเสียค่ายาค่าหมอให้ท่านก็ดีมาก แต่ถ้าเรายากจน ช่วยด้านนั้นไม่ได้ เราต้องให้ในสิ่งที่เรามี เช่น เวลา การนั่งเป็นเพื่อน อ่านหนังสือให้ท่านฟัง หรือการพยาบาลเท่าที่เราทำได้ เช่น การนวด การเช็ดตัว การป้อนข้าว อาจมีค่าต่อท่านมากกว่าเงิน

พระสูตรที่อ้างถึงข้างต้นนั้นทำให้เข้าใจว่า ตัวกำหนดความสุขและความทุกข์ในชีวิตของเราที่ยิ่งใหญ่คือความรู้สึกนึกคิดหรือจิตใจเราเอง ท่านจึงสอนว่า ลูกที่สามารถช่วยให้คุณพ่อคุณแม่ตั้งอยู่ในธรรม มีจิตใจแจ่มใสเบิกบานได้ ก็ได้บุญมากทีเดียว เพราะเป็นการให้หรือช่วยให้ท่านได้สิ่งล้ำค่า การให้สิ่งของมันเสียได้เสียไม่ได้ บางครั้งกลายเป็นดาบสองคมก็มีการรับใช้ก็ช่วยท่านได้เฉพาะชาตินี้ แต่คุณงามความดีไม่มีโทษอย่างนั้นเลย ไม่ลอยตัวตามความเชื่อถือของ

ใคร ไม่มีขึ้นมีลง ไม่มีใครแย่งชิงได้ และยังเป็นเสปียง
ในการเดินทางไปสู่ชาติหน้าด้วย

**ท่านเรียกคุณธรรมต่างๆ ว่าเป็นอริยทรัพย์
คือเป็นทรัพย์อันประเสริฐ ประเสริฐเพราะเป็น
สื่อให้ได้สิ่งอันประเสริฐ คือความเป็นอิสระจาก
ความทุกข์อย่างสิ้นเชิง เราควรจะให้ความสุขความ
สบายแก่ผู้มีบุญคุณต่อเราให้มากที่สุดเท่าที่เราทำได้
แต่ในขณะที่เดียวกันไม่ควรลืมความจริงว่าสิ่งที่สูงกว่า
นั้นยังมีอยู่ ต้องเข้าใจว่าการช่วยลดความทรมานใน
การตรึงตรึงเหวในวัฏสงสารของพ่อแม่ ยังสู้ลดเหตุที่พ่อ
แม่ต้องรับการทรมานนั้นต่อไปไม่ได้**

มติของพระพุทธศาสนาในเรื่องการตอบแทน
บุญคุณจึงขึ้นอยู่กับหลักความเชื่อของเราว่า

๑. การเวียนว่ายตายเกิดเป็นทุกข์และการไม่ต้อง
เวียนว่ายตายเกิดเป็นสุข
๒. การเวียนว่ายตายเกิดมีกิเลสเป็นเชื้อ
๓. มนุษย์ปล่อยวางกิเลสได้และควรปล่อยวาง
๔. การปล่อยวางกิเลสและบำเพ็ญความดีคือ
การปฏิบัติไปสู่ความสุขที่แท้จริง

ปัญหาอยู่ที่ว่า ทำอย่างไรเราจึงจะได้ปลูกฝังหรือชักนำให้คุณพ่อคุณแม่ของเราเจริญด้วยศรัทธา ศีลจาณะ ปัญญา อย่างที่พระพุทธองค์ทรงแนะนำให้ก่อนอื่นขอให้เตรียมตัวรับความผิดหวัง เราอาจจะทำไม่ได้เหมือนกันหรืออาจจะได้ผลน้อย ไม้่ออนของเรา ยังดัดยากพอสมควร ทำไมไม้่แก่ของท่านต้องดัดง่ายอย่ารำคาญท่านเลย อย่าหงุดหงิด อย่าท้อแท้ ใจจะไม่เป็นบุญ การที่คนเราเปลี่ยนยากเป็นเรื่องธรรมดา ฉะนั้นขอให้ทำโดยไม่ต้องคาดหวังมาก ทำเพราะเป็นหน้าที่ของลูกที่ดี อย่ายอมให้เป็นทุกข์กับการทำความดีเลย

สิ่งที่สำคัญคือเราต้องเป็นตัวอย่างที่ดี **โบราณ** **บอกว่าสิ่งที่ทำดั่งกว่าคำที่พูด** การชักนำที่ดีที่สุดอาจจะไม่ใช่การพูดก็ได้ จงให้คุณพ่อคุณแม่เห็นประโยชน์ที่เราได้จากการศึกษาและปฏิบัติธรรม ให้ท่านเห็นความใจดี ความใจเย็น ความเมตตา ความสุขุมรอบคอบ ความไม่ท้อแท้ต่ออุปสรรคของเรา ท่านจึงจะเลื่อมใส และมีกำลังใจทำตาม พูดง่ายๆ ว่าอยากช่วยคุณพ่อคุณแม่ต้องช่วยตัวเองพร้อมๆ กัน

การช่วยในข้อที่สามคือจาคะ คงจะง่ายกว่าเพื่อน เพราะวัฒนธรรมไทยได้เน้นเรื่องนี้มาตลอด คงไม่มีประเทศไหนในโลกที่คนยินดีในทานเหมือนเมืองไทย อย่างไรก็ตาม ลูกกตัญญูต้องคอยชวนท่านทำบุญอยู่ตามโอกาส และในอัตราที่เหมาะสมและพอดี ควรชวนท่านให้ในทางที่เป็นประโยชน์ต่อพระศาสนาและสังคมทั่วไปอย่างแท้จริง มีสติปัญญาในการให้ รู้ความควรและไม่ควร เช่น ให้ทราบว่าจะวินัยห้ามพระขออะไรจากโยมผู้มีโชฎิญาติ นอกจากว่าโยมเคยปวารณาไว้ ฉะนั้นพระเรียกร่างกำลังทำสิ่งที่ผิดวินัย ไม่ต้องกลัวว่าถ้าไม่ให้จะเป็นบาป ตรงกันข้ามให้แล้วเป็นบาปมากกว่า เพราะเป็นการส่งเสริมความทศึลของพระและความเสื่อมเสียของสถาบันสงฆ์

นอกจากนี้การเป็นตัวอย่งในการใช้ชีวิตอย่งเรียบง่าย ไม่ฟุ่มเฟือยฟุ้งเฟ้อ ไม่สุรุ่ยสุร่าย ไม่หลงใหลกับวัตถุ เป็นการเตือนสติพ่อแม่ไม่ให้ติดในวัตถุด้วย ซึ่งเป็นอีกความหมายหนึ่งของคำว่า จาคะ ในกรณีนี้เราทำหน้าที่เป็นกระจกให้ท่านดูตัวเอง คุณพ่อบางคนเห็นรถยนต์รุ่นใหม่เอี่ยมก็กระโดดโลดเต้นเหมือนเด็ก

หนุ่ม คุณแม่บางคนพอเห็นเสื้อผ้าแบบใหม่เอี่ยมก็
 อูทานออกมาเหมือนสาวรุ่น ทั้งสองมักจับไข้อย่างได้
 โดยฉับพลัน ในสมัยปัจจุบัน อากัปกริยาที่โบราณถือ
 ว่าเป็นการเสียผู้ใหญ่กลายเป็นเรื่องธรรมดา การรู้จัก
 ความพอดีของเราจึงอาจเตือนท่านได้บ้าง

ในข้ออื่นคงแล้วแต่นิสัยของพ่อแม่ ถ้าท่านเคย
 เข้าวัดและสนใจเรื่องธรรมะ เราคงชวนท่านคุยในเรื่อง
 มีสาระได้ง่ายหน่อย แต่ถ้าท่านไม่เคยและสุขภาพยังดี
 (คือยังไม่กลัวตาย) ท่านอาจจะไม่ชอบ เพราะผู้ที่ยัง
 หวงแหนกิเลสเป็นของมีค่า เป็นสิ่ง^๑ที่ทำให้ชีวิตมีรสชาติ
 จะรู้สึก^๒ว่าธรรมะเป็นสิ่ง^๓คุกคาม และเขาจะพยายาม
 หลบหลีกหรือปิดเป้า ถ้าเป็นอย่างนั้นต้องยอมรับด้วย
 ความเคารพในสิทธิของท่าน อย่าเพิ่งตี้อท่านมาก ไม่
 ต้องเคี่ยวเข็ญ ธรรมะไม่ใช่สิ่ง^๔ที่ใครจะยึดเยียดให้ใคร
 ได้ ถึงแม้ว่าผู้^๕อยาก^๖ให้มีความหวังดีก็ตาม ต้องปล่อย
 วางไว้ก่อน ถ้าท่านพร้อมเมื่อไหร่เราก็ยังยินดีเหมือน
 เดิม

ส่วนพ่อแม่ที่สนใจ ชวนท่านไปวัดก็ดี ให้ท่าน
 ได้ทำบุญ ฟังเทศน์ นั่งสมาธิภาวนาในที่สงบบ้าง

ท่านยังมงายในเรื่องวัตถุมงคล ไสยศาสตร์ การดู
 หมอ หาคนทรง ไหว้พระราหู ฯลฯ พุดได้ก็พุด แต่หา
 กาลหาเวลาอันสมควรและอย่าให้ท่านรู้สึกที่เรา
 ท่านไม่รู้ เราฉลาดท่านโง่ ชวนให้ท่านออกกำลังกาย
 เป็นประจำ การร่ำรวยเงินเหมาะดีเพราะเป็นการเจริญ
 ภาวนาอยู่ในตัว หาหนังสือธรรมะดีๆ ให้ท่านอ่านหรือ
 เปิดเทปให้ท่านฟัง ชวนท่านคุยในเรื่องความเกิด ความ
 แก่ ความเจ็บ ความตายบ้าง โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่อง
 อัปมงคล ศรัทธาและปัญญาเกิดจากการกล้าเผชิญหน้า
 กับความจริงของชีวิต ไม่ใช่จะไม่ยอมคิดถึงเรื่องพรณ
 นี้แล้วจะพ้นมันไปได้

ขอให้เข้าใจด้วยว่าการเป็นลูกที่ดีไม่ได้
 หมายความว่าต้องทำทุกอย่างที่คุณพ่อคุณแม่สั่งหรือ
 ขอร้อง ไม่ใช่ว่าการฝืนใจท่านต้องบาปเสมอ ทำไม?
 ก็เพราะพ่อแม่ที่สั่งและขอร้องในสิ่งที่ไม่ถูกต้องหรือไม่
 เหมาะสมก็มี ท่านชวนเราทำในเรื่องผิดกฎหมายหรือ
 ในอบายมุขต่างๆ เช่น กินเหล้า หรือเล่นการพนัน
 เป็นต้น เราไม่ทำตามก็ไม่ผิด นอกจากพ่อแม่เราแล้ว
 เรายังเป็นลูกของพระพุทธเจ้าอยู่ บุญคุณของพระพุทธ

องค์ยิ่งมากกว่าพ่อแม่อีก ฉะนั้นในเมื่อการตอบแทนบุญคุณของพ่อแม่ขัดกับหลักความถูกต้อง ผู้มีปัญญาต้องเอาความถูกต้องก่อนการเป็นกัลยาณมิตรกับตัวเองและคุณพ่อคุณแม่ ไม่ต้องเอาใจท่านในทุกเรื่อง เราต้องมีหลักการที่ชัดเจน ดึงาม และไม่เข้าข้างตัวเอง

มีเวลาว่างตอนเช้าหรือตอนเย็นก็ทำวัตรสวดมนต์กับท่าน ชวนท่านนั่งสมาธิด้วยกัน ความสงบให้ความสุข ความเข้มแข็ง และความผ่องใสที่น่าอัศจรรย์แก่ผู้ที่เข้าถึง และผู้ใดทำจิตสงบได้แล้วมักมีอายุยืนด้วย เนื่องจากว่าพลังสมาธิข่มความว้าวุ่นขุ่นมัว ความวิตกกังวล ซึ่งเป็นตัวทำลายภูมิต้านทานโรค ถ้าท่านฝึกสมาธิจนชำนาญ ท่านจะมีที่พึ่งภายในอันเลิศในยามเจ็บไข้ได้ป่วย ส่วนการช่วยท่านขัดเกลากิเลส วิธีการง่ายๆ อย่างหนึ่งคือการไม่ยอมมพุดคุยในเรื่องที่เป็นอกุศล ไม่ยินดีในการนินทาใครลับหลัง ถ้าเราเงียบไปท่านจะไม่สนุกและคงจะรู้สึกตัวบ้าง

ลูกที่ยังอยู่ที่บ้านต้องเป็นกลางในการปะทะกันระหว่างพ่อและแม่ที่อาจเกิดขึ้นเป็นครั้งคราว ในยามตั้งเครียด ทั้งสองฝ่ายมักจะทาบทามเพื่อให้เราเข้าข้าง

เป็นพันธมิตร ลูกที่ดีต้องไม่ยอมอย่างนั้น คงอยู่เป็น
กรรมกรดีกว่า พยายามพูดให้ท่านเย็นลง ระวังอย่า
ทำอะไรหรือพูดอะไรที่ทำให้เหตุการณ์กำเริบ ชวนให้
ท่านยอมซึ่งกันและกันโดยไม่ต้องมีแพ้มีชนะกัน
อดทนในการฟังเรื่องทุกข้อใจของท่านทั้งสองโดยไม่
เบื่อหน่าย อย่างนี้เรียกว่าการตอบแทนบุญคุณเหมือน
กัน เป็นการช่วยให้ท่านมีสติ ไม่ละเมิดในหลักสัมมา
วาจา

ถ้าเราปฏิบัติเป็นกัลยาณมิตรต่อคุณพ่อคุณแม่
แม่นานๆ เข้า ความเชื่อถือของท่านในตัวเราจะเพิ่มขึ้น
เป็นลำดับ และโอกาสที่เราจะได้ชักนำท่านในทางที่ดี
จะมีมากขึ้น แต่ต้องค่อยเป็นค่อยไป อย่าใจร้อน ขอ
ให้สังเกตว่า เราเองก็ได้กำไรอยู่เรื่อยเพราะในการปฏิบัติ
ต่อผู้ใหญ่ เราต้องใช้ความอดทนมาก ผู้ที่ชราแล้วชอบ
หงุดหงิด จุกจิก หรือหลงลืม เห็นอย่างนั้นแล้วเราต้อง
รักษาความทรงตัวของจิตไว้ทุกๆ ที่อยากรำคาญ การ
ช่วยท่านกับช่วยตัวเองจึงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ที่จริงโลกนี้เป็นโลกแห่งบุญคุณ อาหารที่เราได้
ทานวันนี้เราปลูกเองไหม? มันมาจากไหนบ้าง? เสื่อ

ผ้าที่ใส่วันนี้เราตัดเองไหม? ผ้ามาจากไหน? เสื้อที่ทำจากฝ้ายชิ้นหนึ่งต้องมีทั้งผู้ปลูกฝ้าย ผู้เก็บเกี่ยวฝ้าย ผู้ทอฝ้าย ผู้ตัดเสื้อและผู้ออกแบบเครื่องทอและตัด ผู้ผลิต ผู้ขาย ฯลฯ วันนี้ถ้าได้ใช้โทรศัพท์ ดูโทรทัศน์ หรือนั่งรถยนต์ เราได้อาศัยความฉลาดและความเพียรของมนุษย์สักกี่คนในประเทศ? การสำนึกในสิ่งที่เราได้ว่ามาจากไหนบ้างจะทำให้จิตใจสงบลงไปได้ และทำให้เรารู้สึกถึงสายสัมพันธ์ระหว่างชาวโลกที่ตาเนือมองไม่เห็น

ไม่ใช่ที่เราเป็นหนี้แต่มนุษย์อย่างเดียว สัตว์ก็มีบุญคุณต่อเราเหมือนกัน เช่น ไล่เดือนไม่กินดิน มนุษย์ก็ทำการเกษตรไม่ได้ ทำการเกษตรไม่ได้ก็ตายทั้งนั้นแหละ ไล่เดือนก็มีบุญคุณต่อเรามาก ไม่ต้องพูดถึงควาย วัว หรือสัตว์เลี้ยงอย่างอื่น เราเคยคิดขอบใจมันบ้างไหม

จริง ๆ แล้วมนุษย์หายจากโลกเมื่อไร น่ากลัวสัตว์ทุกจำพวกต้องออกมาให้ร้องกันจนเสียงแหบเมื่อนั้น เพราะมนุษย์เราเนรคุณ ใช้สอยของธรรมชาติตลอด แต่กลับทำลายธรรมชาติจนโลก

จนจะพินาศเพียงเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัว ด้วยหลงว่าเราเป็นเจ้าของโลก ไม่ต้องรับผิดชอบอะไรต่อสัตว์และพืชร่วมโลก ของใครของมัน แม้ชาวพุทธเราซึ่งน่าจะฉลาดกว่านี้ก็รับเอาความคิดบ้าๆ บอๆ ของชาวตะวันตกโดยไม่ค่อยรู้สึกตัว เลยยินดีกับการทำลายอนาคตของโลกอย่างหน้าตาเฉย ต่อจากนี้ไปเราและลูกหลานของเราจะต้องรับผลกระทบ แล้วเราจะไปโทษใคร? เดียวนี้อาจจะไม่สายเกินแก้ แต่เราต้องเปลี่ยนความคิดใหม่ ให้รับรู้ในความลึกซึ้งของบุญคุณ ช่วยกันปราบความเห็นแก่ตัวของมนุษย์ จุดเริ่มต้นคือครอบครัวของเราเอง

พระพุทธองค์ทรงตรัสว่า ในโลกนี้ผู้ที่ไม่เคยเป็นพ่อ เป็นแม่ เป็นพี่ เป็นน้องของเราในชาติก่อนหาได้ยากมาก ฉะนั้นผู้ที่ซาบซึ้งในบุญคุณของผู้มีอุปการคุณต่อตนควรจำบทนี้ไว้ด้วย แล้วให้เราปฏิบัติต่อเพื่อนมนุษย์ทุกคนในลักษณะเป็นเพื่อนที่ดี และให้เราเป็นเพื่อนที่ดีของโลกที่เราอยู่ด้วย

สุดท้ายนี้จึงขอให้เราทุกๆ คนใช้ชีวิตอย่างกัลยาณมิตร เป็นเพื่อนที่ดีแก่ตัวเอง ทำ พูด และคิดแต่เรื่องที่ดี

เป็นประโยชน์แก่ตนและคนอื่น เป็นเพื่อนที่ดีแก่ผู้
มีอุปการคุณต่อเราทั้งหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณ
พ่อคุณแม่ ให้ในสิ่งที่คุณให้ รับประทานในสิ่งที่คุณรับใช้ ที่
สำคัญที่สุดคือให้ท่านและให้เราเองเจริญด้วยศรัทธา
ศีล จาคะ และปัญญา ตลอดกาลนานเทอญ.

ชยสาโร ภิกขุ

นามเดิม	ฌอน ชิเวอร์ตัน (Shaun Chiverton)
พ.ศ. ๒๕๐๑	เกิดที่ประเทศอังกฤษ
พ.ศ. ๒๕๒๑	ได้พบกับพระอาจารย์สุเมโธ (พระราชสุเมธาจารย์ วัดอมราวดี ประเทศอังกฤษ) ที่วิหารแฮมสเต็ด ประเทศอังกฤษ ถือเพศเป็นอนาคาริก (ปะขาว) อยู่กับพระอาจารย์สุเมโธ ๑ พรรษา แล้วเดินทางมายังประเทศไทย
พ.ศ. ๒๕๒๒	บรรพชาเป็นสามเณร ที่วัดหนองป่าพง จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. ๒๕๒๓	อุปสมบทเป็นพระภิกษุที่วัดหนองป่าพง โดยมี พระโพธิญาณเถร (หลวงพ่อชา สุภัทโท) เป็นพระอุปัชฌาย์
พ.ศ. ๒๕๔๐-๒๕๔๔	รักษาการเจ้าอาวาส วัดป่านานาชาติ จังหวัดอุบลราชธานี
พ.ศ. ๒๕๔๕ - ปัจจุบัน	พำนัก ณ สถานพำนักสงฆ์ จังหวัดนครราชสีมา

มูลนิธิปัญญาประทีป

ความเป็นมา

มูลนิธิปัญญาประทีป จัดตั้งโดยคณะผู้บริหารโรงเรียนทอสี ด้วยความร่วมมือจากคณะครู ผู้ปกครองและญาติโยมซึ่งเป็นลูกศิษย์พระอาจารย์ชยสาโร กระทรวงมหาดไทย อนุญาตให้จดทะเบียนเป็นนิติบุคคลอย่างเป็นทางการ เลขที่ทะเบียน กท. ๑๔๐๕ ตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๕๑

วัตถุประสงค์

- ๑) สนับสนุนการพัฒนาสถาบันการศึกษาวิพุทธที่มีระบบไตรสิกขาของพระพุทธศาสนาเป็นหลัก
- ๒) เผยแผ่หลักธรรมคำสอนผ่านการจัดการฝึกอบรม และปฏิบัติธรรม และการเผยแพร่สื่อธรรมะรูปแบบต่างๆ โดยแจกเป็นธรรมทาน
- ๓) เพิ่มพูนความเข้าใจในเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ และสิ่งแวดล้อม สนับสนุนการพัฒนาที่ยั่งยืน และส่งเสริมการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
- ๔) ร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่นๆ เพื่อดำเนินกิจการที่เป็นสาธารณประโยชน์

คณะที่ปรึกษา

พระอาจารย์ชยสาโรเป็นองค์ประธานที่ปรึกษา โดยมีคณะที่ปรึกษาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาต่างๆ อาทิ ด้านนิติวิทยา พลังงานทดแทน สิ่งแวดล้อม เกษตรอินทรีย์ เทคโนโลยีสารสนเทศ วิทยาศาสตร์สุขภาพ การเงิน กฎหมาย การสื่อสาร การละคร ดนตรี วัฒนธรรม ศิลปกรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น

คณะกรรมการบริหาร

มูลนิธิ ได้รับเกียรติจากรองศาสตราจารย์นายแพทย์ปรีดา ทัศนประดิษฐ์ เป็นประธานคณะกรรมการบริหาร และมีคุณบุบผาสวัสดิ์ รัชชดาตะนันท์ ผู้อำนวยการโรงเรียนทอสีเป็นเลขาธิการ

การดำเนินงาน

- มูลนิธิ เป็นผู้จัดตั้งโรงเรียนมัธยมปัญญาประทีป ในรูปแบบโรงเรียนบ่มเพาะชีวิต เพื่อดำเนินกิจกรรมต่างๆ ด้านการศึกษาวิพุทธ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของมูลนิธิ ข้างต้น โรงเรียนนี้ตั้งอยู่ที่ บ้านหนองน้อย อำเภอปากช่อง จังหวัดนครราชสีมา
- มูลนิธิ ร่วมมือกับโรงเรียนทอสี ในการผลิตและเผยแพร่สื่อธรรมะ แจกเป็นธรรมทาน ผ่านกองทุนสื่อธรรมะ โดยในส่วนของโรงเรียนทอสี ได้ดำเนินการต่อเนื่องตั้งแต่ ปี พ.ศ. ๒๕๔๕

รายชื่อสื่อธรรมะจัดทำโดยกองทุนสื่อธรรมะทอสี

หนังสือธรรมะโดยพระอาจารย์ชยสาโร

๑. ทำไม (ปี ๒๕๔๔)	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๑๖	มกราคม ๒๕๔๔ - มกราคม ๒๕๕๐	จำนวน	๖๙,๓๐๐ เล่ม
ฉบับตัวอักษรใหญ่	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๖	พฤษภาคม ๒๕๕๑ - ธันวาคม ๒๕๕๒	จำนวน	๓๖,๕๐๐ เล่ม
๒. ทำไม (แยก ๕ เล่มย่อย)	เกิดมาทำไม, เข้าวัดทำไม, หลับตาทำไม, ทุกข์ทำไม, ตายก่อนตายทำไม			
	พิมพ์ครั้งที่ ๑	ธันวาคม ๒๕๕๒	จำนวน	๕,๐๐๐ ชุด
๓. ชีวิตคือการทำนาย	พิมพ์ครั้งที่ ๒ - ๓	กันยายน ๒๕๔๔ - ตุลาคม ๒๕๕๐	จำนวน	๑๓,๐๐๐ เล่ม
๔. ไฮเทค ไฮทุกข์	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒	ตุลาคม ๒๕๔๔ - สิงหาคม ๒๕๕๐	จำนวน	๑๘,๐๐๐ เล่ม
๕. หนีศักดิ์สิทธิ์	พิมพ์มาแล้ว	จำนวนประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ เล่ม		
ฉบับจัดรูปเล่มใหม่	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๙	กรกฎาคม ๒๕๔๙ - มีนาคม ๒๕๕๒	จำนวน	๗๕,๐๐๐ เล่ม
๖. ปัจจุบันสดใส	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๕	ไม่ทราบปีเริ่มพิมพ์ - กรกฎาคม ๒๕๕๑	จำนวน	๓๒,๐๐๐ เล่ม
ฉบับจัดรูปเล่มใหม่	พิมพ์ครั้งที่ ๓ - ๖	มีนาคม ๒๕๔๙ - มกราคม ๒๕๕๓	จำนวน	๓๖,๐๐๐ เล่ม
๗. นักฟังคุณ นักจับกู	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๔	สิงหาคม - กันยายน ๒๕๕๑	จำนวน	๒๒,๐๐๐ เล่ม
๘. สุขเป็น ก็เป็นสุข	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๑๐	ปี ๒๕๔๑ - ๒๕๔๘	จำนวนประมาณ	๖๐,๐๐๐ เล่ม
ฉบับตัวอักษรใหญ่	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๘	กันยายน ๒๕๔๙ - ธันวาคม ๒๕๕๒	จำนวน	๔๐,๐๐๐ เล่ม
๙. why ไหว้ ?	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒	พฤศจิกายน ๒๕๔๙ - ธันวาคม ๒๕๕๐	จำนวน	๑๗,๕๐๐ เล่ม
๑๐. พ่อแม่ผู้แสดงโลก	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๔	ตุลาคม ๒๕๔๙ - สิงหาคม ๒๕๕๒	จำนวน	๒๕,๐๐๐ เล่ม
๑๑. โหลหนึ่งก็ถึง ๆ	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๖	ธันวาคม ๒๕๔๙ - มกราคม ๒๕๕๓	จำนวน	๓๕,๐๐๐ เล่ม
๑๒. ไม่เก่า ไม่ใหม่ ไม่ไทย ไม่เทศ	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒	สิงหาคม ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๕๐	จำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
๑๓. อาณาจักรแห่งปัญญา	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๕	ธันวาคม ๒๕๔๗ - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๐	จำนวน	๑๓,๕๐๐ เล่ม
๑๔. สบาย สบาย สดใสพุทธ	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๔	กรกฎาคม ๒๕๔๙ - กันยายน ๒๕๕๒	จำนวน	๑๙,๐๐๐ เล่ม
๑๕. หลับตาทำไม - การฝึกสติ ๆ	พิมพ์ครั้งที่ ๑	กรกฎาคม ๒๕๕๐	จำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
๑๖. กระโดน - กระถาง	พิมพ์มาแล้ว	จำนวน ๓๐,๐๐๐ เล่ม		
ฉบับจัดรูปเล่มใหม่	พิมพ์ครั้งที่ ๑	สิงหาคม ๒๕๕๐	จำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
๑๗. ๖ พระสูตร	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒	สิงหาคม ๒๕๔๖ - สิงหาคม ๒๕๕๐	จำนวน	๑๕,๐๐๐ เล่ม
๑๘. หลักรัก	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๕	สิงหาคม ๒๕๕๑ - สิงหาคม ๒๕๕๒	จำนวน	๔๑,๐๐๐ เล่ม
๑๙. เพื่อนนอก เพื่อนใน	พิมพ์มาแล้ว	จำนวน ๗๗,๐๐๐ เล่ม		
ฉบับจัดรูปเล่มใหม่	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒	มีนาคม ๒๕๕๑ - สิงหาคม ๒๕๕๒	จำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
๒๐. สิ่งดีที่สุดในหลุม	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๕	กุมภาพันธ์ - พฤศจิกายน ๒๕๕๑	จำนวน	๒๑,๐๐๐ เล่ม
๒๑. สัจธรรมสะท้อน	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๓	มกราคม - กันยายน ๒๕๕๑	จำนวน	๓๐,๐๐๐ เล่ม
๒๒. ดรุณธรรม	พิมพ์มาแล้ว	จำนวน ๔,๐๐๐ เล่ม		
ฉบับจัดรูปเล่มใหม่	พิมพ์ครั้งที่ ๓	กันยายน ๒๕๕๑	จำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
๒๓. สรณะ	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๓	พฤศจิกายน ๒๕๕๑ - สิงหาคม ๒๕๕๒	จำนวน	๒๐,๐๐๐ เล่ม
๒๔. ความฉลาดไร้พรมแดน	พิมพ์มาแล้ว	จำนวนประมาณ ๒๕,๐๐๐ เล่ม		
ฉบับจัดรูปเล่มใหม่	พิมพ์ครั้งที่ ๑	พฤศจิกายน ๒๕๕๑	จำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
๒๕. สร้างตน	พิมพ์ครั้งที่ ๑	พ.ศ. ๒๕๔๕ ภายใต้ชื่อ "จากใจท่านถึงใจเรา"		
ฉบับจัดรูปเล่มใหม่	พิมพ์ครั้งที่ ๓	ธันวาคม ๒๕๕๑	จำนวน	๑๐,๐๐๐ เล่ม
๒๖. คลายปม	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๓	ธันวาคม ๒๕๕๑ - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓	จำนวน	๒๑,๐๐๐ เล่ม
๒๗. เพาะปัญญา	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒	พฤษภาคม - ธันวาคม ๒๕๕๒	จำนวน	๑๑,๐๐๐ เล่ม

๒๘. ธรรม...เอาการเอางาน	พิมพ์ครั้งที่ ๑	ตุลาคม ๒๕๕๒	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
๒๙. เรื่องท่านเล่า	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๓	ตุลาคม ๒๕๕๒ - กุมภาพันธ์ ๒๕๕๓	จำนวน ๖๐,๐๐๐ เล่ม
๓๐. มนุษย์ที่สมบูรณ์	พิมพ์ครั้งที่ ๑	พฤศจิกายน ๒๕๕๒	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
๓๑. ศาสตร์โหนสันติ	พิมพ์ครั้งที่ ๑	ธันวาคม ๒๕๕๒	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

หนังสือธรรมะโดยพระอาจารย์ท่านอื่นๆ

พระโพธิญาณเถร (ชา สุภทฺโท)

๑. Bodhinyana	พิมพ์ครั้งที่ ๑	October 2007	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
๒. A Taste of Freedom	พิมพ์ครั้งที่ ๑	October 2007	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม
๓. Living Dhamma	พิมพ์ครั้งที่ ๑	January 2008	จำนวน ๗,๐๐๐ เล่ม
๔. Food for the Heart	พิมพ์ครั้งที่ ๑	February 2008	จำนวน ๗,๐๐๐ เล่ม
๕. Unshakeable Peace	พิมพ์ครั้งที่ ๑	September 2008	จำนวน ๖,๐๐๐ เล่ม
๖. A Tree in a Forest	พิมพ์ครั้งที่ ๑	November 2008	จำนวน ๖,๐๐๐ เล่ม

ท่านพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตฺโต)

๑. การศึกษาเริ่มต้นเมื่อคนกินอยู่เป็น-ความสุขของครอบครัวคือสันติสุขของสังคม	พิมพ์มาแล้วประมาณ ๑๐๐,๐๐๐ เล่ม		
ฉบับโรงเรียนทอสี	พิมพ์ครั้งที่ ๑	มีนาคม ๒๕๕๐	จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม
๒. คนไทย ไซ้กบเต่า ?	โดยวัดญาณเวศกวันและโรงเรียนทอสี		
	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒	มีนาคม - พฤษภาคม ๒๕๕๒	จำนวน ๑๑,๐๐๐ เล่ม

พระอาจารย์ญาณธมฺโม

๑. หมาเงาะก็ดี เขาชะกั๊กดี	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๓	พฤศจิกายน ๒๕๔๙ - ธันวาคม ๒๕๕๐	จำนวน ๒๒,๕๐๐ เล่ม
๒. Walking Meditation	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒	September 2006 - July 2007	จำนวน ๘,๐๐๐ เล่ม
๓. อิทธิฤทธิ์ที่น่าประหลาด	พิมพ์ครั้งที่ ๑	สิงหาคม ๒๕๕๑	จำนวน ๑๐,๐๐๐ เล่ม

พระอาจารย์ปสันโน

๑. A Dhamma Compass	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒	February - May 2007	จำนวน ๑๔,๐๐๐ เล่ม
๒. ไมลิม ไม่หลง	พิมพ์ครั้งที่ ๑	ธันวาคม ๒๕๕๒	จำนวน ๕,๐๐๐ เล่ม

อื่นๆ

๑. สวดมนต์ภาวนา	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๔	๒๕๔๙ - ๒๕๕๐	จำนวน ๑๖,๕๐๐ เล่ม
ฉบับจัดรูปเล่มใหม่	พิมพ์ครั้งที่ ๑ - ๒	เมษายน - ธันวาคม ๒๕๕๒	จำนวน ๑๑,๐๐๐ เล่ม
๒. Instructions de Méditation	พิมพ์ครั้งที่ ๑	September 2008	จำนวน ๖,๐๐๐ เล่ม

รายชื่อหนังสือธรรมะโดยพระอาจารย์ชยสาโรจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์อื่น

๑. โกลัสดัว	๒. ปัจจุบันสลดใจ	๓. ครุณธรรม	๔. เพื่อนนอก เพื่อนใน	๕. ความฉลาดไร้พรมแดน
๖. ธรรมะนำสมัย	๗. หลับตาเรียน	๘. คุณค่าสิ่งล้ำค่า	๙. กระเบื้อง กระถาง	๑๐. อาณาจักรแห่งปัญญา
๑๑. หนัคดีศัพท์	๑๒. สัจธรรมสะท้อน	๑๓. ลำเดียวกัน	๑๔. ไม่เก่าไม่ใหม่ ไม่ไทยไม่เทศ	

รายชื่อสื่อธรรมะในรูปแบบ CD/DVD/MP3

โดย พระอาจารย์ชยสาโร

๑. ธรรมเทศนา บ้านพอ เชียงใหม่ ปี ๒๕๔๔-๒๕๔๘	ชุดละ ๖ แผ่น
๒. ธรรมเทศนา บ้านพอ เชียงใหม่ ปี ๒๕๔๙	ชุดละ ๑ แผ่น

๓. ธรรมเทศนา บ้านพอ เชียงใหม่ ปี ๒๕๕๐	ชุดละ ๑ แผ่น
๔. ธรรมเทศนา บ้านพอ เชียงใหม่ ปี ๒๕๔๙-๒๕๕๒	ชุดละ ๕ แผ่น
๕. ธรรมเทศนา บ้านพอ เชียงใหม่ ปี ๒๕๕๓	ชุดละ ๑ แผ่น
๖. รวมธรรมเทศนา ประจำปี ๒๕๔๕-๒๕๔๖	ชุดละ ๕ แผ่น
๗. รวมธรรมเทศนา ประจำปี ๒๕๔๗	ชุดละ ๔ แผ่น
๘. รวมธรรมเทศนา ประจำปี ๒๕๔๘	ชุดละ ๔ แผ่น
๙. รวมธรรมเทศนา ประจำปี ๒๕๔๙	ชุดละ ๔ แผ่น
๑๐. ธรรมเทศนาพระอาจารย์ชยสาโร ปี ๒๕๕๐	ชุดละ ๕ แผ่น
๑๑. การอบรม และปฏิบัติธรรม ทัวไป ตุลาคม ๒๕๔๘	ชุดละ ๑ แผ่น
๑๒. การอบรม และปฏิบัติธรรม ครู กกรฎาคม ๒๕๔๘	ชุดละ ๑ แผ่น
๑๓. ธรรมเทศนาอบรม ครู ณ บ้านบุญ ปากช่อง ตุลาคม ๒๕๕๐	ชุดละ ๑ แผ่น
๑๔. ธรรมเทศนาในการปฏิบัติธรรมครู ณ บ้านบุญ ปากช่อง ตุลาคม ๒๕๕๐	ชุดละ ๑ แผ่น
๑๕. ธรรมเทศนาอบรมครู ตุลาคม ๒๕๕๒	ชุดละ ๑ แผ่น
๑๖. การอบรม และปฏิบัติธรรม ระดับวัยรุ่น สิงหาคม ๒๕๔๘ และ ๒๕๔๙	ชุดละ ๑ แผ่น
๑๗. การอบรมหนุ่มสาวและวัยรุ่น ณ บ้านบุญ ปากช่อง สิงหาคม ๒๕๕๑	ชุดละ ๑ แผ่น
๑๘. การอบรมวัยรุ่น ณ บ้านบุญ ปากช่อง สิงหาคม ๒๕๕๒	ชุดละ ๑ แผ่น
๑๙. การอบรม และปฏิบัติธรรม ทัวไป กรกฎาคม ๒๕๔๙	ชุดละ ๑ แผ่น
๒๐. ธรรมเทศนาอบรม นักเรียนประถม ๖ และ ผู้ปกครอง ณ บัญญาประทีป ปากช่อง มีนาคม ๒๕๕๐	ชุดละ ๑ แผ่น
๒๑. ธรรมเทศนาปฏิบัติธรรมประถม ๖ และ ผู้ปกครอง ปี ๒๕๕๑	ชุดละ ๑ แผ่น
๒๒. ธรรมเทศนาอบรม ญาติโยม ณ บ้านบุญ ปากช่อง กรกฎาคม ๒๕๕๐	ชุดละ ๑ แผ่น
๒๓. ธรรมเทศนาอบรม ญาติโยม ณ บ้านบุญ ปากช่อง กรกฎาคม ๒๕๕๑	ชุดละ ๑ แผ่น
๒๔. ธรรมเทศนาอบรม ญาติโยม กรกฎาคม ๒๕๕๒	ชุดละ ๑ แผ่น
๒๕. ธรรมเทศนาอบรม วันแม่ ณ บ้านบุญ ปากช่อง สิงหาคม ๒๕๕๐	ชุดละ ๑ แผ่น
๒๖. การฝึกสติ พัฒนาสมาธิ และเจริญปัญญา (รวบรวมจากหลายปี)	ชุดละ ๑ แผ่น
๒๗. การศึกษาวิถีพุทธ เผยแพร่ปี ๒๕๔๙	ชุดละ ๑ แผ่น
๒๘. ชีวิตธรรมะ เรื่องเส้นทางสงบ และเพลงธรรมะภาษาอังกฤษ	ชุดละ ๑ แผ่น
๒๙. ดิวิดีโหลหนึ่งก็ถึง คุณธรรม ๑๒ ประการเพื่อความสำเร็จในการศึกษาวิถีพุทธ	ชุดละ ๑ แผ่น
๓๐. ธรรมเทศนา ชีวิตคือการศึกษา (รวบรวมจากหลายปี)	ชุดละ ๑ แผ่น
๓๑. ธรรมเทศนา พระอาจารย์ชยสาโร วัดป่านานาชาติ ๒๕๓๒ - ๒๕๔๔ ชุดที่ ๑ แผ่นที่ ๑-๖	ชุดละ ๖ แผ่น
๓๒. ธรรมเทศนาพระอาจารย์ชยสาโร วัดป่านานาชาติ ๒๕๓๑-๒๕๔๔ ชุดที่ ๒ แผ่นที่ ๗-๑๒	ชุดละ ๖ แผ่น

โดย พระอาจารย์ท่านอื่นๆ

๑. ธรรมะกับการศึกษา โดย ท่านพระพรหมคุณาภรณ์ (ป. อ. ปยุตโต) มิถุนายน ๒๕๔๙ ชุดละ ๑ แผ่น
๒. พระธรรมเทศนา โดย พระอาจารย์ปล้นโน ระหว่างปลีกวิเวกในประเทศไทย ก.พ.๔๙ - ก.พ. ๕๐ ชุดละ ๔ แผ่น

ธรรมเทศนาภาษาอังกฤษ

๑. Dhamma talks by Ajahn Jayasaro Volume I in two discs (May 2007)
๒. Dhamma talks by Ajahn Jayasaro Volume II in two discs (May 2007)
๓. Wat Pah Nanachat CD-Rom Dhamma talks, Chanting, Pictures and Books in one disc (June 2006)
๔. Ajahn Jayasaro Dhamma Talks from in Retreat Programs During 2006-2008 in two discs (June 2008)

"ลูกคนใดสามารถปลุกฝังหรือชักนำให้
พ่อแม่ผู้ไม่มีศรัทธาในหลักธรรม หรือมี
ศรัทธาน้อย ได้มีศรัทธามากขึ้น พ่อแม่ผู้ไม่
มีศีลหรือมีศีลที่ขาดตกบกพร่องได้มีศีลมาก
ขึ้น พ่อแม่ผู้ตระหนี่ให้กลายเป็นผู้ยินดีใน
ทาน และการช่วยเหลือเกื้อกูลพ่อแม่ผู้ไม่มี
ปัญญา ลูกทำอย่างนี้ได้สำเร็จก็ถือว่าตอบ
แทนบุญคุณของพ่อแม่ได้สมบูรณ์ ได้ใช้
หนี้อันศักดิ์สิทธิ์ได้หมด"